

Kuntien ja maakuntien liittojen tiedonhallinnan uudistaminen

Avustusinfo 20.5.2025

Ympäristöministeriö

Jemina Suikki, erityisasiantuntija

Sanna Käyhkö, suunnittelija

Tervetuloa avustusinfoon

- Tilaisuus alkaa klo 10:00 ja päättyy 11:00
- Tilaisuuden esitysosuus nauhoitetaan ja nauhoite julkaistaan Ryhti –verkkosivuilla
- Esityksen lopuksi on jätetty aikaa kysymyksille
- Esityksen aikana voitte esittää kysymyksiä hyödyntämällä Teams chattia. Pyrimme vastaamaan kaikkiin esitettyihin kysymyksiin aikataulun puitteissa

Esityksen sisältö

1. Kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön digitalisaatiouudistuksen toimeenpanon avustaminen
2. Avustuksen myöntämisen edellytykset
3. Avustettavat toimenpiteet
4. Hakukriteerit
5. Yhteishankkeiden toiminta
6. Avustuksen hakeminen

Tiedonhallinnan uudistaminen

Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistuksen myötä keskeisiä muutoksia tulee:

- Luvituksen ja alueidenkäytön tiedon tuottaminen tapahtuu yhteisesti sovitussa kansallisessa tietomallimuodossa
- Tiedon toimittamisvelvoite kansalliseen tietojärjestelmään
- Prosessit ja toimintatavat saattavat muuttua
- Muutosjohtamista ja kouluttautumista.

Mikä ei muutu:

- Kaavoituksen ja luvituksen ydintyö pysyy ennallaan. Kunnat ja maakuntien liitot vastaavat edelleen näistä.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ei korvaa kuntien käyttämiä järjestelmiä tai ohjelmistoja.

Avustukset aikajanaalla

Kumppanitestaus 2023

Kuntien, maakuntien liittojen, hankkeiden ja järjestelmätoimittajien kanssa testataan valmistuvia ominaisuuksia sekä tiedon välittämistä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Laki 1.1.2024

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja muutokset maankäyttö- ja rakennuslakiin tulivat voimaan. Lain siirtymäajat alkoivat. Tietojärjestelmä pystyy ottamaan vastaan tietoa.

Kumppanitestaus 2024

Toisen hakukierroksen hankkeet käynnistyvät kesäkuussa.

Laki 1.1.2025

Rakentamislaki tulee voimaan

Katja-asetus 2025

Katja-asetuksen tekninen päivitys kevät-kesä 2025.

Avustushaku 2025

Neljäs avustushakukierros avataan keväällä. Avustetaan toimeenpanoa ja teknistä kehitystä.

Kumppanitestaus 2/2024

Kolmannen hakukierroksen hankkeet käynnistyvät helmikuussa.

Laki 2025

Rakentamislain asetus rakentamisen tietomalleista ja erityissuunnitelmista sekä viranomaiskatselmusten ja aloituskokousten tietojen toimittamisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään

Avustukset kunnille aikajanalla

Laki 1.1.2026

Tietomallimuotoinen tai muu koneluettava rakentamislupa voimaan.

Avustushaku 2026

Avustushaku toimeenpanoon ja jäljelle jääneisiin teknisiin toimiin.

Siirtymäaikojen puoliväli tarkastelu

Vuonna 2024 alkaneista hankkeista valtaosa päättyy tänä vuonna. Hankkeiden tulokset ohjaavat tulevia hakukierroksia

Avustushaku 2028

Avustushaku toimeenpanoon ja jäljelle jääneisiin teknisiin toimiin.

Avustushaku 2027

Avustushaku toimeenpanoon ja jäljelle jääneisiin teknisiin toimiin.

1.1.2029

Siirtymäajat päättyvät. Avustuksen käyttöaika päättyy.

Lakien seuraavat pykälät käynnistävät kunnissa ja/tai maakuntien liitoissa rakennetun ympäristön tiedonhallinnan muutostoimenpiteitä:

- **Rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain:**

- 5 § Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavat alueidenkäyttöä koskevat tiedot
- 6 § Alueidenkäytön tietojen pysyvät yksilöivät tunnukset
- 7 § Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavat rakentamista koskevat tiedot

- **Alueidenkäyttölain:**

- 29 § Maakuntakaavan esitystapa
- 40 § Yleiskaavan esitystapa
- 55 § Asemakaavan esitystapa
- 78 b § Tonttijaon esitystapa

- **Rakentamislain:**

- 43 § Rakentamisluvan myöntäminen
- 61 § Rakentamislupahakemus
- 68 § Rakentamislupahakemuksen käsittely
- 72 § Rakennuksen viranomaiskatselmusten tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- 73 § Rakentamisen lupiin liittyvien tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään

Kuntien ja maakuntien liittojen siirtymän rahoitus

- 35.20.35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v) momentille myönnetty:
 - 2 880 000 euroa LTA (2.2.2023)
 - 3 700 000 euroa 2024 budjetti
 - 3 700 000 euroa 2025 budjetti
 - Julkisen talouden suunnitelmaan on sisällytetty lisää määrärahaa tälle momentille vuodelle 2026
- Määrärahalla korvataan siirtymäajan kunnille ja maakuntien liitoille uudessa lainsäädännössä edellytetyjä tiedonhallinnan muutoskustannuksia.
- Uudet vaatimukset koskevat: yhteentoimivia tiedon rakenteita, tietojärjestelmämuutoksia, tiedon toimitusvelvoitteita, digitaalista turvallisuutta, koulutustarpeita ja toimintatapamuutoksia.

35.20.35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla kunnille ja maakuntien liitoille rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain (431/2023), rakentamislain (751/2023) ja alueidenkäyttölain (132/1999) uusien digivelvoitteiden aiheuttamien muutosten kustannuksiin.

Avustusta myönnetään täysimääräisenä avustuspäätöksessä avustettaviksi hyväksytyistä ja toteutuneista kohtuullisista ja tarkoituksenmukaisista kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan toimenpiteeseen.

Avustusta voidaan myöntää lainsäädännön muutoksesta aiheutuviin seuraaviin toimenpiteisiin sekä niistä aiheutuviin kohtuullisiin kotimaan matkustuskustannuksiin:

- järjestelmämuutokset ja -hankinnat, tietojen tietomallimuutokset sekä nykyisten ja uusien tietojen tuottaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- henkilöstön koulutus ja osaamisen lisääminen
- kunnan tai maakunnan liiton henkilöstöresursoinnit.

Valtionapuviranomaisena toimii ympäristöministeriö, joka tekee avustuspäätöksen toimitetun hakemuksen, toteuttamissuunnitelman, kustannusarvion ja hakuilmoituksen rajoitusten mukaisesti.

Avustuksen myöntämisen edellytykset

- Avustusta voi hakea ainoastaan Manner-Suomen kunnat ja maakuntien liitot.
- Avustusta haetaan useamman kunnan (kolme) tai maakuntien liittojen ryhmänä (kaksi).
- Tehtävät toimenpiteet perustuvat rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain, rakentamislain ja alueidenkäyttölain uusien digivelvoitteiden aiheuttamien välttämättömien muutosten toteuttamiseen.
- Toimenpiteiden tulee olla tarpeellisia ja välttämättömiä sekä **mahdollistaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotto ja tietomallimuotoisen tiedon tuottaminen.**
- Hankkeiden lopputuloksena osallistuvien kuntien ja maakuntien liittojen tulee ottaa Ryhti-järjestelmä käyttöön.

Avustuksen käyttökohteet

1. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään liittymiseen kuuluvat järjestelmämuutokset ja –hankinnat
2. Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistuksen toimeenpano ja osaamisen päivittäminen
3. Alueidenkäytön tietoaineistojen laadun parannus

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään liittymiseen kuuluvat järjestelmämuutokset ja –hankinnat

Kunnan ja maakunnan liiton tilatessa päivityksiä käyttämiinsä ohjelmistoihin ja tietojärjestelmiin tulee varmistaa,

- että kehitettävä ratkaisu mahdollistaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään liittymisen,
[Tutustu Ryhti rajapintakuvauksiin \(Syke\)](#)
- että kehitettävä ratkaisu noudattaa kansallisia tietomallimuotoja, sanastoja ja koodistoja,
 - [Tietomallimuotoinen kaavoitus \(Syke\)](#) (vahvistettu)
 - [Rakentamisen luvitus ja tietomallit \(Syke\)](#)
- että kehitettävä ratkaisu sujuvoittaa tiedonhallintaa ja on sovitettu organisaation toiminnan laajuuteen,
- että kehitettävä ratkaisu on skaalattava ja hyödyntää rakennetun ympäristön tiedonhallintaa valtakunnallisesti ja
- että kehitettävä ratkaisu on tietoturvallinen ja tiedonsiirto tehdään Palveluväylää hyödyntäen.
- Esitetyn ratkaisun tulee olla skaalattava ja hyödyntää rakennetun ympäristön tiedonhallintaa valtakunnallisesti.

Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistuksen toimeenpano ja osaamisen päivittäminen

- Lainsäädännön aiheuttamat muutokset eivät ole vain teknisiä, vaan myös toimintatavat ja osaaminen päivittyvät.
- Kunnat ja maakuntien liitot voivat hakea avustusta lakien välttämättömiin toimeenpanotehtäviin, joilla mahdollistetaan tietomallimuotoisen tiedon tuottaminen ja toimittaminen Ryhti-järjestelmään.
- Avustettavat tehtävät liittyvät:
 - henkilöstön osaamisen päivittämiseen,
 - muutoksen toimeenpanon suunnitteluun ja
 - tehtävien konkreettiseen suorittamiseen sekä
 - organisaatioiden yhteistoimintaan

Alueidenkäytön tietoaineistojen laadun parannus

- Kunnat ja maakuntien liitot voivat hakea avustusta myös toimenpiteisiin, **joilla parannetaan alueidenkäytön tietoaineistojen laatua.**
- Laadunparannuksen yhteydessä tietoaineistot on toimitettava rakennetun ympäristön tietojärjestelmään vaaditussa muodossa.
- Avustushakuun toivotaan mukaan toteutusmalleja, kuten esimerkiksi oppilaitosyhteistöitä ja automatisoinnin hyödyntämistä, joilla saavutetaan kustannustehokkuutta.
- **Hankkeen keskeinen sisältö ei voi olla tietoaineistojen laadun parantaminen.**
- Alueidenkäytön tietoaineistojen laadun parannukseen on saatavilla hankkeessa tuotettu ohjeistus, jonka mukaisesti tietojen parannusta tulee tehdä.
- Alueidenkäytön tietoaineistojen laadunparannushankkeiden kustannustasoa tullaan vertaamaan VOOKA-hankkeessa saavutettuun kustannustasoon.

Mihin toimenpiteisiin avustusta ei myönnetä

- Toimenpiteisiin, jotka eivät selvästi aiheudu rakennetun ympäristön tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistuksesta.
- Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan järjestelmien ja tai ohjelmistojen tavanomaiseen ylläpitoon ja kehitykseen tai hankintaan.
- Aiemmasta voimassa olevasta lainsäädännöstä johtuviin toimenpiteisiin, kuten esimerkiksi Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) tai Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (571/2016)
- Toimenpiteisiin, joihin on saatu jo valtionavustusta.

Avustuskelpoiset kustannukset

- Henkilöstökustannukset
- Ulkopuolisista lähteistä hankitun työsuorituksen, tietämyksen sekä konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalveluiden kustannukset, jotka ovat sidottavissa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoon
- Kohtuulliset kotimaan matkakustannukset valtion matkustussääntöjen mukaisesti
- Muita mahdollisia kustannuksia; viestinnästä ja tulosten julkaisemisesta ja tiedottamisesta aiheutuvat kustannukset, pakollisen tilintarkastuksen kustannukset valtionavustushankkeissa ja muut mahdolliset kustannukset erityisen perustelluista syistä.

Hankkeiden kustannuksista

- Kunnalle tai maakuntien liitoille ei ole määritelty enimmäismäärää myönnettävälle avustussummalle. Esitettyjä kustannuksia arvioidaan kohtuullisuuden ja yleisen kustannustason mukaan sekä verrataan jo avustettujen hankkeiden esittämään kustannustasoon.
- Lisäksi ministeriö arvio avustuksiin varatun summan riittävyttä jokaisella avustushakukierroksella. Teknistä kyvykkyyttä mahdollistavien hankkeiden kustannustaso on korkeampi kuin muiden hankekohteiden. Tähän vaikuttaa muun muassa järjestelmäkehityksen yleinen hintataso ja kehittämisen laajuus.
- Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan toimintamallien ja asiantuntijoiden osaamisen päivittämisen hankkeissa organisaatiokohtainen hintataso on arvioitu olevan 5 000 euron – 30 000 euron välille.
- Avustuksen käyttö hankintoihin velvoittaa hankintalain mukaisiin hankintoihin
- Ympäristöministeriö korvaa avustuksella arvonlisäverottomat kustannukset
- Ympäristöministeriö voi myöntää avustusta haettua vähemmän

Hakemusten arviointikriteerit

Kriteerit jakautuvat osa-alueisiin:

- **Vähimmäiskriteerit** arvioidaan asteikolla täyttää – ei täytä.
 - Vähimmäiskriteerin täyttämättä jättäminen johtaa avustushakemuksen hylkäämiseen.
- **Kokonaisarviointi** toteutetaan arvioimalla hakemuksen muodostamaa kokonaisuutta mm. selkeyden, realistisuuden, seurattavuuden, riskienhallinnan, välttämättömyyden, laadunvarmistuksen näkökulmista.
 - Kokonaisuutta tarkastelevat kriteerit arvioidaan asteikolla 1-5, joissa 1 merkitsee vaatimuksen heikkoa toteutettavuutta ja 5 kriteerin kiitettävää täyttymistä.
- **Kustannuksia** arvioidaan kohtuullisuuden näkökulmasta, suhteutettuna yleiseen hintatasoon, esitettyyn muutostarpeeseen ja muiden organisaatioiden hakemuksiin.

Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä arvioi hankehakemukset

Arviointikohde	Kriteeri	Asteikko
Vähimmäiskriteerit	Hakemus on laadittu annettujen ohjeiden mukaisesti ja sisältää kaikki pakolliset tiedot. Esitetyt toimenpiteet on määritelty tarkasti työpaketteihin ja työpakettien resurssit ja kustannukset on esitetty selkeästi.	Kyllä/Ei
	Hakemus sisältää välttämättömät toimenpiteet, joilla varmistetaan uusien tietomuotojen käyttöönotto ja tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään siirtymäaikojen puitteissa.	Kyllä/Ei

Arviointikohde	Kriteeri	Asteikko
Hakijat	Uusien hakijoiden priorisointi. Etusijalla arvioinnissa ovat hankkeet, joissa hakijoina ovat kunnat tai maakuntien liitot, jotka eivät ole saaneet aiemmilla hakukierroksilla avustusta rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistamiseen.	Ei erillistä pisteytystä
	Hankkeen toteuttajajoukko on monipuolinen ja osapuolien yhteistyö lisää hankkeen todellista vaikuttavuutta. (Hankkeissa tulee olla mukana vähintään kolme kuntaa tai kaksi maakuntien liittoa).	1-5
Toiminnan toteutus	Hankkeen toimenpiteet on esitetty selkeästi ja toteutussuunnitelma on realistinen.	1-5
	Hakijalla on asianmukainen suunnitelma toimenpiteiden seurantaan ja riskienhallintaan.	1-5

Arviointikohde	Kriteeri	Asteikko
Tavoitteet ja vaikuttavuus	Esitetty ratkaisu sujuvoittaa rakennetun ympäristön tiedonhallintaa.	1-5
	Hankkeen toimenpiteet mahdollistavat pysyvän muutoksen, jolla organisaation toimintatavat päivitetään vastaamaan uutta lainsäädäntöä.	1-5
	Esitetty ratkaisu on suhteutettu hankkeessa mukana olevien kuntien tai maakuntien liittojen aiottuun muutostarpeeseen ja tavoitetasoon.	1-5
Kustannusarvio ja rahoitus	Toimenpiteiden esitetyt kustannukset ovat kohtuullisia suhteutettuna muutostarpeeseen, yleiseen hintatasoon ja muiden hakijoiden esittämiin sekä aiemmilla hakukierroksilla esitettyihin suunnitelmiin.	1-5

Yhteiskunnallinen hyöty ja tulosten jakaminen

- Avustuksella tehtävä kehitystyö kuntien ja maakuntien liittojen käyttämiin järjestelmiin tulee olla **maksuttomasti myös muiden kuntien ja maakuntien liittojen käytettävissä.**
- Yhteiskehittämisessä varmistetaan, että valtakunnallisessa siirtymävaiheessa muutkin kunnat ja maakuntien liitot hyötyvät myös yhteiskehittämisen tuloksista.
- Hankkeessa tehdystä tietojärjestelmien kehitystyöstä ei saa periä uudelleen maksua kunnilta tai maakuntien liitoilta.
- Hankkeissa syntyneet tulokset, kuten järjestelmä- ja ohjelmistoversiot, käyttötapaukset, ratkaisukuvaukset, vakioinnit ja toimintamallit tulee jakaa avoimesti kunnille ja maakuntien liitoille.
- Asiakaskohtaiset räätälöinnit ja käyttöönotto eivät sisälly tulosten jakamisen ehtoihin. Valtakunnallisen siirtymän toimintamalli ja ohjeet
- Kunta tai maakunnanliitto sopii tulosten jakamisesta tietojärjestelmätoimittajan kanssa ehdon mukaisesti

Aiempien hakukierrosten hankkeet

- Avustusta on jaettu yhteensä 6,53 miljoonaa euroa kolmella hakukierroksella
- Hankkeissa on kehitetty teknistä kyvykkyyttä kuntien ja maakuntien liittojen käyttämiin ohjelmistoihin, työkaluihin ja järjestelmiin
- Hankkeissa on tarkoituksena saada aikaan Ryhti yhteensopivia työkaluja kuntien ja maakuntien liittojen käyttöönotettavaksi
- Käynnissä olevaan kehitystyöhön voi tutustua Ryhti –verkkosivustolla → [Kumppanitestaukset ja kehitystyöhön osallistuminen](#)

Esimerkkejä avustettavista toimenpiteistä

- Kunnan asiantuntijoiden osallistuminen tietomallimuotoisen kaavoituksen tai rakentamisluvituksen koulutukseen
- Kuntien Ryhti-järjestelmän kanssa yhteensopivien työkalujen käyttöönotto
- Kaavan tekeminen virallisen kansallisen kaavatietomallin mukaisena ja pilotoiminen kunnan kaavoitusprosessissa (mukaan lukien kaavan testaaminen validaattoripalvelussa ja tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään)
- Kaavoituskonsultin ja Ryhti-järjestelmän hyödyntäminen yhdessä kunnan kaavoitusvelvoitteiden täyttämiseksi
- Kansallisten tietomallien tietosisältöjen lisääminen kunnan rakennusrekisteriin ja rajapinnan rakentaminen kunnan rekisterin ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän välille
- Rakentamislupajärjestelmän päivittäminen kansallisten tietomallien ja rakentamislaispykälien 72 ja 73 mukaiseksi tietosisällöksi ja tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Esimerkkejä avustettavista toimenpiteistä

- Kaksisuuntaisen rajapinnan hyödyntäminen, jossa kunnan rekisterissä olevat soveltuvat tietosisällöt korvataan Ryhtin tietovarannolla ja Ryhtin hyödyntäminen muihin kunnan rekistereihin.
- Rakentamisluvista kerättävän ydintiedon lisääminen kunnan rekisteriin ja tietojen toimittamisen testaaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- Tietomallimuotoisen tonttijakosuunnitelman tekemisen mahdollistama ohjelmistokehitys
 - Tonttijakosuunnitelman tekeminen tietomallimuotoisena ja rajapintapalvelun testaaminen

4. Avustushakukierros (2025)

- Ympäristöministeriö on julkaissut kunnille ja maakuntien liitoille haettavaksi harkinnanvaraisen avustuksen, joka on haettavissa 6.5.2025 - 30.6.2025 ja käytettävissä 30.9.2027 asti.
- Avustus on tarkoitettu kuntien ja maakuntien liittojen tiedonhallinnan teknisten kyvykkyyksien luomiseen, jolla mahdollistetaan tiedon toimitus rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ja uusien tietomuotojen käyttöönotto.
- Hakukierroksella jaossa enintään 3,75 miljoonaa euroa.
- Avustus on täysimääräistä, koska avustetaan toimenpiteitä, jotka aiheutuvat uudistuvasta lainsäädännöstä.

Avustushaun materiaalit:

- [Hae avustusta verkkopalvelussa | haeavustuksia.fi](https://haeavustuksia.fi)
[Opas avustuksen hakemiseen ja käyttöön \(pdf\)](#)

Avustuspäätökset

- Jokaiselle hakijalle tehdään myönteinen ja kielteinen avustuspäätös
- Avustuspäätökset pyritään tekemään syyskuun alussa 2025.
- Kielteisissä avustuspäätöksissä on perustelut, miksi hanketta ei avusteta.
- Myönteinen avustuspäätös pitää sisällään ehdot avustuksen käyttöön ja raportointiin.
- Avustuskelpoiset kustannukset voivat syntyä vasta myönteisen avustuspäätöksen jälkeen tai haussa ilmoitettuna aikana.

Kuntien ja maakuntien liittojen siirtymän avustuksien reunaehdot

Tiedonhallinnan muutokustannuksia korvataan kertaluontoisesti täysimääräisenä

Kustannusten on muodostuttava lainsäädännön aiheuttamasta muutoksesta

Avustuksen saajana voi olla ainoastaan kunta tai maakuntien liitto

Kustannukset korvataan toteuman mukaan

Avustuskelpoiset kustannukset voivat syntyä vasta myönteisen avustuspäätöksen jälkeen

Tulokset ja tuotokset tulee jakaa muille kunnille ja maakuntien liitoille

Kysymyksiä ja vastauksia

Kysymyksiä voi esittää myös jälkikäteen ottamalla yhteyttä:

Jemina Suikki, erityisasiantuntija

0295 250 345

jemina.suikki@gov.fi

Sanna Käyhkö

0295 250 178

sanna.käyhkö@gov.fi